

Şêwermend ê Dibistanê

Dîtinek li ser Sîstema dibistanê li Herêma Nordrhein–Westfalen

STADT
ESSEN

Kommunales
Integrationszentrum
Essen

Kurdî-
Kurmancî
Kurdisch

Tabloya naverokê

naverok	rûpel
Pêşgotin	3
Dibistan pêwîste, cureyên dibistanê û asta dibistanê	4
Karmendên dibistanê	5
Mijarên xwendinê û jiyana dibistanê	6-7
Beşdarbûna dersan û rêzgarbûna ji dersan	8
Qanûna dibistanê û rêzîkên dibistanê	9
Qedkirina nexweşiyê, Lêborîn, betlaneyê	10-11
Amûrên dibistanê ji bo destpêkirina dibistanê	12
Rojborîna dibistanê û saetên rojevê	13-14
Derfetên ku dêûbav/weliyên qanûnî li dibistanê	15
Piştgirî kirina li malê	16-17
Taştaya tendurust	18
Medya dijîtal û TV	19
Girêdanên Înternetê û kesên têkilîdar	20-21

Kontakt

Stadt Essen, Kommunales Integrationszentrum
Geibelstraße 1, 45128 Essen
Telefon +49 201 88-88474, seb@interkulturell.essen.de

	Impressum
Herausgeberin	Stadt Essen
Autorin	Serap Erdoğan
Layout	Nordis – Agentur für Kommunikation
Fotos	alle stock.adobe.com, Fotografen: Titel: Monkey Business S. 2 v. o.: Minet, Monkey Business, Wavebreak MediaMicro, Rawpixel.com, pingpao S. 6-7: LIGHTFIELD STUDIOS S. 12: david_franklin S. 18: david_franklin S. 22-23: switchpipi
Druck	Interner Service und Personalverwaltung
Stand	Mai 2026

Pêşgotin

Dê û bavên hêja, parêzgerê qanûnî yê hêja, Xwendevanên hêja,

em li Almanyayê di jiyana xwe ya rojane de gelek tiştan jiyan dikin, mînak. Wekî av ji bo şuştinê, xwarina li supermarketê an jî elektrîk ji bo germkirinê heye. Her wiha jî dibistanên ku li ser perwerdekirin û perwerdekirina zarokên me xwedî derdikevin hene.

Ger em ji nêzikve lê binerin, em têdighên, ku li pişt van tiştên ji ber xwe ve tênkirin, her dem kesên, ku van karan dikin hene. Wezîfeya bi xwedîkirin û perwerdeyê jî erkeke hevparê we, dibistan û civaka me ye.

Di dibistanan de ji bilî dayîna zanînê, perwerdeya demokratîk pêk tê. Ev tê wê wateyê, ku zarokên we rêgez û nirxên, ku jê re hewce dike nas dike, da ku kesayetîya xwe pêş bixe û bikaribe di civaka Alman de serbixwe û xweser xwe bi rê ve bibe. Bi vî awayî zarokê we maf, erk û derfetên xwe yên ku hewce dike bi azadî nas dike.

Jiyana hevbeş a demokratîk û civakî. Weke mînak li Almanyayê dema ku erka perwerdehî û mezinbûnê tê bi cih anîn, bi keç û xortan re wek hev tê girtin. Weke weliyê qanûnî, derfeta we heye ku bi baldarî, berjewendî û beşdariya xwe, derfetên perwerdehiyê yên baş bidin zarokê xwe, ev jî dikare ji bo zarokê we di civaka Alman de derfetan peyda bike.

Ev rêberîya dibistanê divê li ser sîstema dibistanên Almanî ronahiyek bide we û nîşanî we bide, ku hûn çawa dikarin di perwerdehiya akademîk û kesane de piştgiriyê bidin zarokê xwe.

Slav û rêz

Tîma we ji Navenda Entegrasyona Şaredariyê ya Bajarê Essenê

Gefördert durch

Ministerium für Kinder, Jugend, Familie,
Gleichstellung, Flucht und Integration
des Landes Nordrhein-Westfalen

Dibistan mecbûrî ye, cureyên dibistanê û asta dibistanê

Dibistan mecbûrî ye, tê wê wateyê ku her zarok divê biçe dibistanê. Ger zarokê we heta 30ê Îlonê bibe 6 salî, ew ê ji bo sala nû ya xwendinê dest bi dersan bikin. Dema ku zarokê we bibe 18 salî dibistana mecbûrî bi dawî dibe. Wekî nimûne, eger zarokê we piştî pola 10an, an jî pola 9an (li lîse) dest bi şagirtiyê bike, di heman demê de dibistana pîşeyî ya li kolêja pîşeyî tê xwendin. Ger perwerdehiyek neyê destpêkirin, zarokê we wê berdewam bike ku beşdarî zanîngehek pîşeyî bibe û dikare li wir xwendinên din biqedîne.

Destpêka sala xwendinê: her dem 01.08.
Dawiya sala xwendinê: her dem 31.07.

Dibistana mecbûrî dest pê dike: di 5 an 6 saliya xwe de (Rojbûn heta 30ê Îlonê)

Dawiya xwendina mecbûrî: di 18 salin

Salên xwendinê: herî kêr 10 sale

Cureyên dibistanê û astên dibistanê

Dibistana seretayî: pola 1-4

Dibistana navîn ya jêrîn (Sek I): pola 5 – 10
Perwerdehiya bêtir: dibistana seretayî, dibistana navîn, dibistana amadeyî, Dibistana hewcedariyên taybetî, dibistana berfireh, lîse

Asta navîn II (Sek II):
Dibistana amadeyî, zanîngeha pîşeyî: pola 11-13

Karmendên dibistanê

Ji bo ku dersên dibistanê bixebitin, li dibistanê xebatkarên cuda dixebitin. Çi teknoloji û paqijkirina avahiya dibistanê be, çî jî pêvajokirina agahdarî û belgeyên xwendekar an mamosteyan be, her kes li vir jî nêz ve bi hev re dixebite. Ev hevkarî jî di nav mamosteyan, xebatkarên pedagojîk, sosyo-pedagojîk û we wek parêzvanê qanûnî de pêk tê. Armanc ew ê, ku hûn hewcedariyên zarokê xwe nas bikin, û ji bo pêşkeftina akademîk, û kesane ya wan piştgirîya çêtirîn peyda bikin. Mînakê jêrîn nîşanî we dide ka ev dikare çawa xuya bike.

Mînak:

Zaroka we di matematîkê de tengasiyek heye.

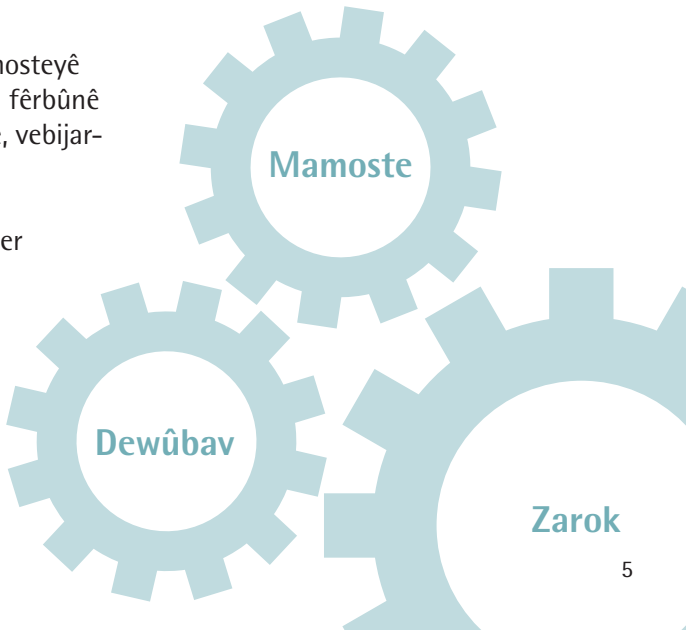
Mamosteyê matematîkê dikare li ser vê yekê bi mamosteyê polê re û, ger hewce bike, bi mamosteyê perwerdehiya taybetî re biaxive û li awayên ku dikare alîkariya zarokê we bike bigere.

Piştî vê yekê, piştgirî dikare di polê de an jî di komek piçûk a xwendinê de bi zaro- kên din ên ku di heman demê de dijiwariyên wan hene pêk were.

Ji bo li malê jî temrîn/şîret dikarin bîr dayîn, ku zarokê we bi tena serê xwe an jî bi we re li ser bixebite.

Ew mamosteyê polê an mamosteyê matematîkê li ser pêşveçûna fêrbûnê agahdar dikin. Ger hewce be, vebijar- kên piştgirî yê din hene.

Giring: Ji bo şêwirmendiyê her dem sozê xwe bi dibistanê re wergirin!

Mijarên perwedê û jiyana dibistanê

Mijarên yên di-bistanên seretayî:	Almanî, Îngilîzî, matematîk, muzîk, huner, ol, perwerda giştî, werzîş
Mijarên asta navîn I:	Almanî, matematîk, Îngilîzî, perwerdeyên civakî (erdnîgarî, dîrok, siyasî, aborî), zanistên xwezayî (biyolojî, fîzîk, kîmya), huner, muzîk, perwerdeyên olî/felsefeya pratîk, werzîş mijarên jorîn li piraniya dibistanên navîn ên jêrîn têne hîn kirin. Dê mijarên din paşê werin zêdekirin, mînak. zimanekî din ê biyanî an zanistîya kompîturê. Pêşniyar ji ta dibistanê din dibistanê cûda ne.
Dersên Zimanê zikmakî (HSU):	Dersên zimanê bingeîn (HSU) ji bo zarokên ku duzimanî mezin dibin, pêşniyarek e, wek mînak.: Erebi, Yewnanî, Îtalî, Polonî, Tirkî. HSU Dersa zimanê bingeîn/Dayikê tê pêşkêş kirin dema ku bi kêmî ve 15 zarok li dibistana seretayî û di asta navîn de bi kêmanî 18 zarok bi heman zimanê eslê xwe temam bin u werin qeydkirin.

Koma Xebatê (AG):	Gelek dibistanên seretayî dibistanên tev-rojê vekirî ne û, mîna dibistanên navîn, ji bilî dersên dibistanê yên normal, fersendê didin ku beşdarî karên bi komel (AG) bibin. Şagirt şano yan futbolê dilîzin, di koroyê de stranan dibêjin yan jî bi kompîturê tetbîqê dikin. Tevlêbûna komeke xwendinê ne mecbûrî ye û nayê nîrx kirin. Hûn wekî dêûbav/welî dikarin li gorî pêşniyarê bêne hilbijartin.
Bûyerên Dibistanê:	Bûyerên dibistanê jî hene B.: rojên projeyê (sibe, nîvro), rêwîtiyên polê (sibe, nîvro, tevahiya rojê) an rêwîtiyên polê (rêwîtiyek li cîhek din û rûniştina şevê). Seyran bi dersan an jî bi xebata dibistana pedagojîk ve girêdayî ne û ji ber vê yekê mecbûrî ne.
Tevahiya rojê:	Karkerên vekirî tevahiya rojê ji nêz ve bi dibistanê re dixebitin. Zarokên qeydkirî li wir dersên xwe yên malê dikin. Ew di warên werzîş, çand û lîstîkan de beşdarî hînbûn û pêşniyarên piştgiriya yên zêde dibin. Hûn dikarin zarokê xwe bi qeydkirina dibistanê an jî di demek paştir de di tevahiya rojê de tomar bikin.

Beşdarî di Dersan da û xwe rizgarkirin ji Dersan

Ger zarokê we di temenê dibistanê de ye, divê ew biçe dibistanê û beşdarî hemî dersên dibistanê û bûyerên dibistanê bibe. Divê rêzikên jêrîn ji bo van mijaran bêne dîtin.

Hînkirina olî

Ger di dibistanekê de herî kêr 12 şagirtên heman baweriyê hebin, dibe ku perwerdehiya olî were xwestin.

Dema ku xwe ji bo dibistana seretayî an asta navîn I ya dibistanên navîn qeyd dikin, welî dikarin zarokê xwe ji bo perwerdehiya olî ya îslamî tomar bikin.

Di 14 saliya xwe de, zarok di temenê qanûnî de ye. Ev tê wê wateyê ku ew bi xwe dikarin biryarê bidin ka ew dixwazin beşdarî perwerdehiya olî bibin an dixwazin ji perwerdehiya olî bêpar bimînin. Betalkirina dersan divê bi nivîskî ji rêveberiya dibistanê were xwestin. Dê dêûbav dê ji betaliyê agahdar bibin.

Beriya 14 saliya bê, welî biryarê didin ku zarok beşdarî dersên olî bibe yan na. Betalkirin jî bi nivîskî tê kirin.

Ger zarok neçe dersa perwerdehiya olî, dê beşdarî Felsefeya Praktîkî bibe. Eger dibistan eve mijarê pêşkêş bi ke.

Perwerdehiya Sportê/dersên avjeniyê

Beşdarbûna dersên melevaniyê jî beşek ji perwerdeya bedenî ye. Li vir keç û xort bi hev re beşdarî dersê dibin.

Rizgarbun ji vê Mijarê Ji ber sedemên tendurustî mumkine. Lê gerek ev yeke ji alîyê doktor ve were pesendkirin.

Koma perwerdehiyê û perwerdehiya zimanê zikmakî

Dersên zimanê zikmakî di destpêka sala xwendinê de têne hilbijartin û tenê di dawiya sala xwendinê de diqede. Ev ji bo koma xebatê jî derbas dibe.

Qanûna dibistanê û rêzikên dibistanê li NRW

Qanûna Dibistanê

Qanûna dibistanê li Nordrhein-Westfalen maf û erkên hînkirin û fêrbûna li dibistanê vedibêje. Qanûn ji çend beşan pêk tê, di nav de: Dibistana mecbûrî, dibistan, karmendên dibistanê, naveroka dersê, rêzikên parastina daneyan. Beşa dibistanê bi taybetî ji bo we wekî welî û ji bo zarokê we girîng e. Li vir hûn ê agahdariya girîng li ser şewirdariya dêûbav û berpirsiyariyên zarokê we wekî xwendekar bibînin. Hûn dikarin lînkê vê li ser rûpela 19 bibînin.

Bendên dibistanê

Li her dibistanê rêzîknameyên dibistanê hene. Ev tê wê wateyê ku xebatkarên dibistanê, bi xwendekaran re û di nav xwe de, bi pirsên girîng re mijûl bûne ka çawa jiyan û xebata bi hev re bi her kesê beşdar re dikare baş bixebite. Ji bo vê mînak. bendên ku ew dixwazin û li dersxaneyê, li avahiya dibistanê û li hewşa dibistanê çi rêzik dixwazin û hêvî dikin, têne danîn, da ku di nav civakê de jiyanek dibistanê ya aram were jiyan kirin. Gelek dibistan rêzikên xwe li ser malpera xwe diweşînin an li avahiya dibistanê dişînin.

Gelek caran mirov hinek Gotinan dibîne, mîna:

- Em hurmeta her kesî wek wî dikin.
- Em bi awayekî dostane û bi edeb bi hev re danustandinê dikin.
- Em alîkariya hev dikin.
- Em nakokiyên bi rêyên aştîyane çareser dikin.

Qedkirina nexweşiyê, Lêborîn, betlaneyê

Pêdivî ye, ku zarokê we biçe dibistanê, û ji ber vê yekê nikare dersê wînda bike. Lê belê, heger zarokê we nexweş be an ji ber sedemek pir girîng nikaribe biçe dibistanê. (Mînak ji ber ku hûn bi daîreya tenduristiyê re an bi rayedarên koçberiyê re, li ofîsa welatîyan sozê we heye), wê demê divê hûn dibistanê agahdar bikin.

Ev agahî dikare bi telefonê an jî bi nivîskî were dayîn. Li vir du nimûne:

Nexweş qeydkirin- sibehê telefon bikin û agahdar bikin

Silav ! Navê min ... (navê te)
Keça/kurê min ... (nav) diçe pola ... (mînak: 1a)
bi birêz/xanim ... (navê mamosteyê polê).
Zarokê min nexweş e û îro nikare were dibistanê.
Gelek spas. Li gel rêz û silavan.
... Nav, îmze

Lêborandinê binivîs e

Cih û dîrok
Birêz Xanim/Birêz ... (navê mamosteyê polê),
keça min/kurê min ... (nav), pola ... (mînak 1a) nekaribû
ji ... (dîrok) heta ... (dîrok), were dibistanê
ji ber ku ew nexweş bû.
Em lêborînê di xwazin.
Li gel rêz û silavan
... Nav, îmze

Divê herî dereng, dema ku hûn zarokê xwe bişînin dibistanê, lêborînek nivîskî were şandin.

Heger zarokê we demeke dirêj nexweş be, hûn dikarin ji doktor bixwazin, ku wekî hincet belgeyek bide we, ku tê de diyar e, ku zarokê we ta kengê nexweş bimîne. Hûn vê sertîfîkayê didin dibistanê (li sekreteriyê, mamosteyê polê).

Belgeya bijîşkî

Belgeyak ji aliyê doktor ve tê dayîn. Ev dikare ji hêla dibistanê ve were xwestin. ger sedemek wê hebe, wek nimûne. eger zarokê we gelek caran ji dersê bimîn e. An jî heger zarokê we ji bo demek dirêj nikaribe beşdarî dersê bibe. Ev dikare ji bo dersên perwerdehiya canî jî derbas bibe, mînak, ku ew birîndar be.

Destûra amadenebûnê

Hûn dikarin ji ber sedemek girîng betlaneyê bidin zarokê xwe, wek mînak. ji bo pîrozkirina betlaneyek olî, li vir hûn dikarin bi gelemperî her nîvsala dibistanê rojek bistînin. Ji bo vê yekê jî, di zûtirîn dem de, pêşniyarekê ji mamosteyê polê re bişînin û lêborînê bixwazin.

Destûra betlaneyê bi demeke kurt berî an jî piştî betlaneyê nayê dayîn.

Ev mînak nîşanî dide, ku meriv çawa betlaneyê binivîse û bide mamosteyê polê.

Destûra amadenebûnê

Cih û dîrok
Birêz Xanim/Birêz ... (navê mamosteyê polê),
Ez dixwazim ji keça/kurê xwere ... (nav) di ... (dîrok) îzin wergerim. ji ber ku em ... (sebeb: betlaneya olî, sozekî mecbûrî li beşa tenduristiyê, ofîsa koçberiyê, ofîsa hemwelatîyan, hwd.).
Ji bo vê ez lêborînê dixwazim.
Ji kerema xwe bersîv bidin.
Gelek sipas.
Ligel rêz û silavan
... Nav, îmze

Sozên bijîşkî

Ji kerema xwe li diqet bikin, ku hûn ji bo zarok yê xwe kontrolê li ba doktor çêkin. Ew soz divê li dervayî demên dibistanê bê, ji ber ku ders li zarokê we derbas nebe.

Amûrên dibistanê ji bo destpêkirina dibistanê

Ji bo ku zarokê we ji roja yekem a dibistanê ve bi başî beşdarî dersê bibe, pêdivî bi alavên dibistanê heye. Ev nihêrîna materyalan, wê ji we re bibe alîkar, ku hûn di pêşê da li alavên dibistanê yên herî girîng bistînin.

Piştî roja yekem a dibistanê, divê hûn ji sekreteriya an jî mamosteyê polê lîsteya materyalên ji bo zarokê xwe bipirsin, da ku hûn bikarin her malzemeyên dibistanê an pirtûkên xebatê yên kêrbar amadebikin.

gelek pirtûkên yên dersê dibistanê, ji aliyê dibistanê da bi deyin tînin dayîn. Ev divê di dawiya sala xwendinê de bînin vegerandin. Dê û bav/welî mecbûr in ku hinek pirtûkan bixwe bikin.

Materyalên ji bo dibistana seretayî û Asta navîn I/II:

- 1 çente dibistanê
- 1 tûrik
- 2 pênûs
- 6-12 pênûsên rengîn
- 1 tûjker
- 1 jêbirin
- 1 cabir
- 1 çîtikê benîşt
- 1 serwer
- Zûpêçek: 1 sor, 1 kesk, 1 şîn, 1 spî, 1 zer
- 1 Deftê matematîkê (çargoşe xêzkirî)
- 1 Pirtûka temrîn (xêzkirî)
- 1 Deftê ji bo karê malê
- Amûrên werzîşê di çenteyê de
- Sneakers bi solên rengîn ên sivik, pantolonên werzîşê, T-shirt (girêva porê ji bo porê dirêj)
- Kuncê avjeniyê di çenteyê de (taximê avjeniyê/kersonê avjeniyê/burkini, jêlê serşokê, destmal, zuwakirina por, firçeya por, girêva porê ji bo porê dirêj)

Di perwerdeya bedenî û dersên avjeniyê de, destûr nayê dayîn, ku zarokê we zêran bi xwe da bike. Ew dikare di pêşî da bide mamosteyan.

Rojana dibistanê û saetên rojevê

Ji bo ku hûn û zarokê we bizanibin ders çawa tînin organîzekirin, Dibistan demname çêdike. Hûn ê vê yekê berî an piştî destpêkirina dibistanê bistînin. Li wir hûn dikarin bibînin ka ders kengî dest pê dîkin û diqedin û ji bo zarokê we, kîjan mijar heye. Bo nimûne:

Tabloya sinifa 4

Std.	Katdemî	Dûşem	Sêşem	Çarşem	Pêncşem	În
1.	8:00-8:45	Almanî	Almanî	Sport	Îngilîzî	Perwerda giştî
2.	8:45-9:30	Hesab	Îngilîzî	Sport	Sport	Hesab
Pause 20 min.						
Frühstückspause 10 min.						
3.	10:00-10:45	Muzîk	Hesab	Perwerda giştî	Hesab	Almanî
4.	10:45-11:30	Îngilîzî	Muzîk	Perwerda giştî	Almanî	Îngilîzî
Pause 15 min.						
5.	11:45-12:30	OI/Finansekin	Perwerda giştî	OI/HSU	Huner	AG
6.	12:30-13:15	HSU/Finansekin	HSU	Avjenî	Huner	AG

Dibistana seretayî

Gelek dibistanên seretayî **destpêkek dibistana** vekirî pêşkêş dîkin. Deriyên polê vekirî ne û karmendên dibistanê li wirin, ku çavdêriyê bikin. Dema zarokê we heye, ku çakêt û çentê xwe ji xwe bike û tiştekî ji bo xwendinê bînin û tiştekî bixwînin. an jî bi zarokên din re bide û bistînin.

Ji kerema xwe bala xwe bidin demên ku di rêznameyê de ne, û zarokê xwe bişînin dibistanê, da ku berî destpêkirina dersan li wir bin.

Mînak:

	Destpêk	Dawî	Gihîştina dibistanê	Birina ji dibistanê
Destpêka dibistana vekirî	7:45 Uhr	13:15 Uhr	7:35-7:40 Uhr	13:15 Uhr
Destpêka dersê	8:00 Uhr	13:15 Uhr	7:50-7:55 Uhr	13:15 Uhr

Dibistana seretayî: anîn û bibin

Ger derfet hebe, bi zarokê xwe re biçin dibistanê. Bi vî awayî zarokê we riya dibistanê nas dike, zarokên din nas dike û berê wê jî xwe dilivîne. Ev ji zarokê we re dibe alîkar, ku ew bikaribe paşê dersan bi rengek tebitî bişopîne. Piştî 2-3 hefteyan, divê zarokê we bikaribe **serbixwe** rîya dibistanê nasbik ê, û biçe dersê.

Ji bo ku zarokê we û zarokên din li dibistanê xwe baş hîs bikin û karibin bêçare hîn bibin, girîng e ku hûn zarokê xwe li ber deriyê dibistanê/deriyê dibistanê bibin. Tenê di rewşên taybetî de, wek nimûne, ger sozekî (termin) we li dibistanê hebe, hûn diçin hindir avahiya dibistanê.

Asta navîn I/II

Pir caran dibistana navîn ne nêzikî cihê ku hûn lê dijîn. Ji ber vê yekê girîng ê, ku di destpêkê de hûn bi zarokê xwe re biçin dibistanê, da ku ew rê binas e, û ew paşê serbixwe biçe dibistanê.

Divê zarokê we berî destpêka dersê li dibistanê be. Mînak: Ger ders di 08:00ê sibe-hê de dest pê bike, divê ew di navbera 7.50 û 7.55 li wir bin.

Bilêta otobus, trêna, tramvayê (çûnhatina giştî)

Derfet hene, ku mirov ji bo bilêta xwendekaran daxwaz bike. Forma daxwazê, mirov dikare ji rêvebirên dibistanê an ji Ruhrbahn-Center, VRR-Center an li ser Înternetê wergire. Ev bilêt minasibe, ger zarokê wê bi çûnhatina giştî biçe dibistanê. Ev bilêt li gorî dûrbûna dibistanê tê pîvan din, ji ber wê jî ev bilêt dikare erzantir were bidestxistin. Li ser vê yekê ji dibistanê şîretan bigrin.

Derfetên Beşdarbûnê Dê û Bav/weliyên qanûnî li dibistanê

Dever	Derfetên Tevlîbûnê	Şîrovekirin
Festîvalên dibistanê	Birêxistinîkirin, avakirin, bi dêûbavan re biaxivin, hwd.	Derfeta ji bo heye, ku hûn ji bo zarokê xwe û ji bo zarokên din festîvalek dibistanê ya xweş organîze bikin. Mamosteyên polê divê di wextê xwe de werin agahdar kirin, da ku, bidin xuyanî, ku çawa dikarin piştigirîya we bikin.bidin dibistanê.
Seyranên polan	Hevrêti, rêxistin	Hebûna we di seyrana polê de gelek alîkar e. he-bûna wan piştigirîya mamoste dikan. mînak. Wekî di çavdêriya komekê de.
Welîtiya sinifê	Mînak: şîretkirin, plansazkirin, berhevkirina agahiyan, hilbijartina nûnerê polê	Mamosteyê polê der barê naveroka dersê de agahdarî dide, seyrana polê yê plansazkirî pêşkêşî dike, bi dêûbavan re li ser mijarên cihê nîqaş dike û nûnerê ji bo welîtiya polê hildibijêre. Nûnerê (serokê komîte polê) paşê di komîte dibistanê de cih digire.
Berpirisyarê weliyê sinifê	Balkêşin ji dê û bav cîgirtin	Ger mijarek ji bo hemû zarokên di polê de girîng be, nûnerê polê, ango serokê weliyê polê tê agahdar kirin. Piştî wê, ew dikare bi mamosteyê polê re soz-dayînekê saz bike û agahdar bike, ku wê çawa biçe.
Berpirisyarê weliyê dibistanê	Şîret, plansazkirin, agahdarî bigrin, hilbijartina nûnerê ji bo konferansa dibistanê	Ger mijarek ji bo hemû zarokên di polê de girîng be, nûnerê polê, ango serokê weliyê polê tê agahdar kirin. Piştî wê, ew dikare bi mamosteyê polê re soz-dayînekê saz bike û agahdar bike, ku wê çawa biçe.
Konferansa dibistanê	Beşdarbûna li ser mijarên cuda, hilbijartinan	Di konferansa dibistanê de serokên meclîsa dibistanê bi mamoste û rêveberiya dibistanê re rûniştin. Şewirmendî, plansazkirin û hilbijartin li ser mijarên Renge reng pêk tên (mînak rojên projeyê, konseptên perwerdehiyê, pirtûkên dibistanê, rojên betlaneyê yê livandin)

Piştgirî li malê

Perwerdekirina û indariya zarokê we karekî hevpar di navbera we û dibistanê û welî ye da ye. Ji bo ku, kesayetîya zarokê we û karûbarê dibistanê serkeftî be, gelek rê û derfet hene, ku hûn dikarin pê piştgirîya zarokê xwe bikin.

Li vir çend mînak hene, ku hûn dikarin li mal û dibistanê alîkariya zarokê xwe bikin hene.

Dever	Piştgirtin	Derfet
Çentê dibistanê	Çentê dibistanê pir giran e	Bi hev re li çenteyê dibistanê binêrin û paqij bikin. Zarokê we dikare gelek materyalan di polê de bihêle.
Karê malê	Karê malê teva bikin	Zarokê we karê malê ji bo wî tê dayîn, ew divê bi xwe li malê wan çareser bik e. Zaroka we hewce-darê cîhêkî, ku ew karê xwe bi aramî lê bike (bêyî ku muzîk an xwişk û birayên wî aciz bik e).
	Karê malê ji bir kir	Pirpera karê malê kontrol bikin. ger ku peywir kê m nebin, zarokê xwe temî bikin, ku ji hevalekî din ê polê bipirse, û bînin bîra zarokê xwe, ku ew berî dibistanê peywiran binivîse.
Pitûk	Bixwînin	Zarokê we dikare ji dibistanê yan ji pirtûkxaney a bajêr pirtûkan deyn bike. Li pirtûkxaney a bajêr hûn dikarin pirtûkekê bi hev re deyn bikin. Dem a ku zarokê we di dibistana seretayî de ye rojê herî kê m 15 deqeyan bi hev re bixwînin.
Dema vala	Mînakî: lîstikên sifrê, meşîn, baxçê hey-wanan, qada lîstikê, avjenî	Demekê ji xwe re peydakin, ku hûn bi hev re tişte k bikin, li parkek pîknîkê bikin, an bi hev re biçin qada lîstikê.

Dever	Piştgirtin	Derfet
Spor	Sporê herî baş (mînak: futbol, avjenî, jîmnas-tîk, dîlan)	Bi hev re, li werzîşeke ku zarokê we re balkêş e bigerin. Gelek klûbên werzîşê hene, ku zarokê we dikare beşdarî dersek ceribandinek belaş bibe, berî ku wan li wir demek dirêj qeyd bikin.
Navmalî	Mînak: xwarin-çêkirin, xwarina firnê, kirîn	Bi hev re xweştir e! bihêlin em di xwarinçêkirinê de, an di kîrînê de bi hev re bibin alîkar. Bi vî awayî hûn berpirsiyariyê û serxwebûna zaroka xwe piştgirî dikin. Da ku Zarokê we fêr bibe, ku rêzan bişopîne, hejmartin, hesabkirin, axaftin hwd.
Hînbûn	Zehmetiyên di yek ji Mijarên Xwen-dinê de	Ger hûn bibînin ku zarokê we di dibistanê de pîrsgirêk, an dijarî hene, wek Mînakî, ger hûn dersên xwe bi tena serê xwe çarser bikin, divê hûn ji mamosteyê pola xwe, an ji mamosteyê mijarê şewirekê bipirsin. Li ser pîrsgirêkê bipeyivîn. Karmendên dibistanê wê alîkariya zarokê we bikin.
Axaftin	jîyana dibistanê ya rojane	Bihêle, ku zarokê we bi axive, çiyî nû an jî ç i li dibistanê fêr bû û jîyankir, û li ser roja xwe bi axivin.
Dema razanê	Razan (nivîn)	Zarokê we gelek razan Ji bo wî pêwîste, ku serê sibê li dibistanê şiyar bê. Giring ê, ku zarokê we bi kêmanî 8 saetan razê, û ji ber vê yekê, divê zû di nav nivînan de be.
Medya dijîtal	Telefonên de-sta, tablet, PC, Înternet, TV	Hindikî pirtir e! diqet bikin li ser demê, ku zarokê we çiqasî, kengê û ç i cure medyaya bi kar tîne. Rêgezên hevpar ava bikin, wek mînak. kîjan mal-perên ku ew dikare sêrbike, an programê parastîê yê zarokan ji bo Înternetê saz bike.

Taşte ya tendurust

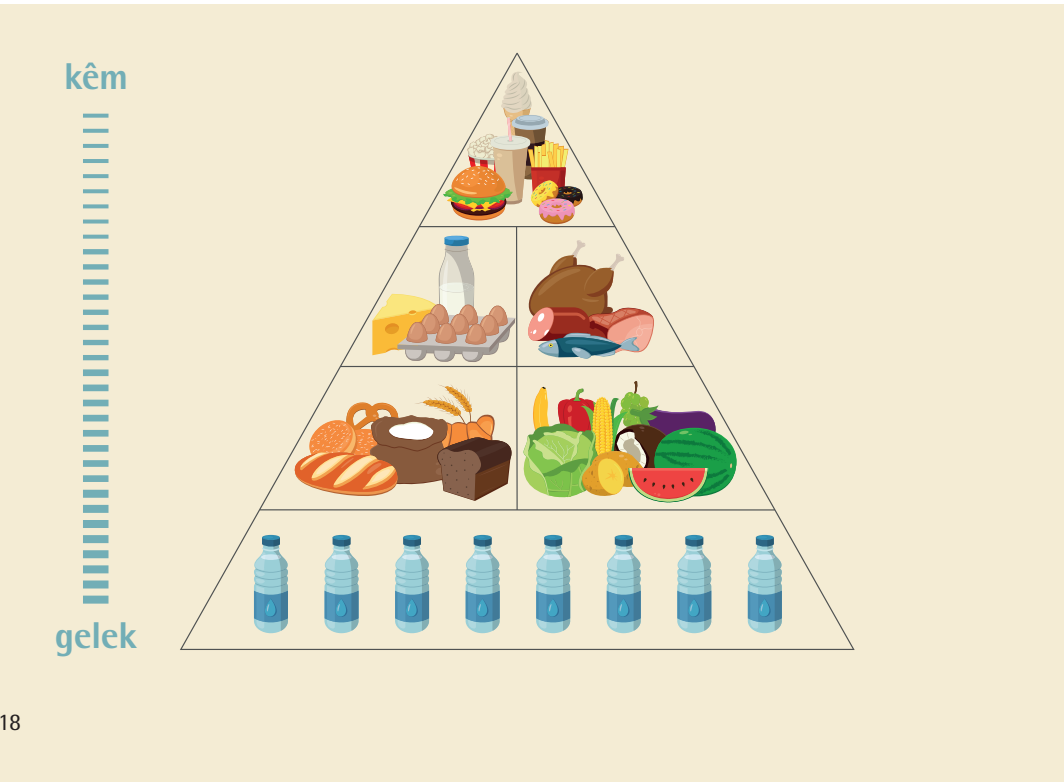
Rojek dibistanê ji bo her zarokê dirêj û zor e. Ji bo ku zarokê we dikaribe bala xwe bide dersê û hîn bibe, pêdivî bi taştêyek tendurust heye.

Di **pîramîda xwarinê** de, hûn dikarin bibînin ku taştêyek tendurist ji çi pêk tê. Mînak av an jî çaya neşêrîn bidin zarokê xwe.

- Nan û hêk, Keskatî wek Xiyar, bîber û av
- Lavayên/ Nan bi penîr, sêv, av
- Kûçeyên/ kotikên mast, fêkiyên wek Tirî, pariyek nan bi penêr, çaya neşêrîn

Ji bo amadekirina taştêya xwe, **qutiyên nan û şûşeyên dagirtî** bikar bînin.

Medya dijîtal û TV

Fêrbûn bi gelek awayan pêkan e. Îro, li dibistanê û li malê, medyaya dijîtal ên wekî bernameyên TV, tablet, têlefonên desta an PC-ê dikarin ji bo dubarekirina mijarên dersê an fêrbûna tiştên nû bibin alîkar.

Li ser Înternetê gelek rûpelên dersan, sepan an nermalava ji bo kompîturê hene. Dema ku hûn van medyayê bikar bînin, divê hûn pê dizanibin, ku ew ji bo temenê zarokê we têne armanc kirin û ku zarokê we bi qasî ku têxwestin, dibe wextê xwe bi wê re derbas dike, ku hûn jî dem hebe, ji bo ku çalakiyên din (mînak ji bo lîstin, wêneçêkirin, xwendin, werziş û hwd.)).

Ev pirs û serişte, dikarin bibin alîkar ku bi gelemperî ji medyayê re were damezrandin.

Peyvên pirsê	Şîret
Kengê? Kî?	Rêzikan ji zarokê xwe nîşan bide, ka kengê(kîjan saetan) dikare medyayê bikar bînin, an kengê belkî bide xûşk û birayên xwe.
Çi? Ji bo?	Bi zarokê xwe re bipeyivin ka medya dikare ji bo çi (telefona desta, PC, usb.) û ji bo çi armancê (hînbûn an dema vala) were bikar anîn.
Ku?	Nîşan bidin, ka li kîjan cihê medya were bi kar anîn, wekî li oda rûniştinê an li oda razanê. Diqet bikin demên telefona desta yê serbest, mînak li metbexa xwarinê.
Çiqas dirêj dik e?	Li hevkarina demek diyarkirî û çiqasdirêj, çiqasî dirêj medya-kê dikarin bi kar bînin. Mînak piştî 45 deqan xwe livandin an bêhînedan. Demjimarek di odeyê da dikare bibe alîkar.

Hûn dikarin li vir bêtir agahdarî li ser ka meriv çawa bi medyaya dijîtal re dixebite bibînin:

www.elternundmedien.de/zuhaue.html

www.klicksafe.de

Lînkên Înternetê û kesên peywendîdar

Wezareta Perwerdehiyê ya Nordrhein-Westphalia li ser malpera xwe **www.schulministerium.nrw.de** hemû agahiyên girîng ên derbarê dibistanan de pêşkêş dike. Wekî din, malpera Wezareta Perwerdehiya Federal, Malbat, Kal û Pîr, Jin û Ciwanan **www.bmbfsfj.bund.de** jî gelek agahdariyên pêşkêş dike.

Li vir çend girêdanên girîng ên deverên cûda hene:

Beş (dever)	Pêvek
Dêwbav	https://www.schulministerium.nrw/im-blickpunkt-eltern
Hînkirina olî	www.schulministerium.nrw.de/themen/schulsystem/unterricht/lernbereiche-und-unterrichtsfacher/religionsunterricht
Beşdarî li dibistanê	https://www.schulministerium.nrw.de/eltern/schulmitwirkung
Qanûna dibistanê	https://www.schulministerium.nrw.de/themen/recht/schulrecht/schulgesetz-fuer-das-land-nordrhein-westfalen
Mafên zarokan	https://www.kinder-ministerium.de/deine-rechte
Destûra dibistan	https://www.schulministerium.nrw/schulsystem

Alîkariyên darayî ji bo dibistan û dema vala

Ji bo ku zarok û ciwan bikaribin bi awayekî baş beşdarî jiyana dibistanê û dema vala bibin, malbatên xwedî dahata kêr dikarin ji bo van tiştan alîkariya darayî wergerin:

- Amûrên dibistanê
- Geşt û seferên polê
- Sifra nivro li dibistanê
- Piştgiya hînbûnê / Dersên alîkarî
- Çalakiyên werzişî, çandî û dema vala

Hûn dikarin bi dilxwazî ji dibistanê, ji Navenda Kar (Jobcenterê) an jî rasterast ji saziyê bipirsin.

- **Navenda Şêwirmendiya ji bo pirsgerêkên dibistan û malbatê**
Navenda şêwirmendiya dibistanê ya herêma ya bajarê Essenê li ser hemî pirs û warên ku bi dibistanan ve girêdayî ne agahdarî û şîretan dide.

Navenda şêwirmendiya dibistana herêma ya bajarê Essen

Gildehofstraße 1a, 4. Etage, 45127 Essen
www.schulberatung.essen.de
Telefon: +49 201 88-40131
E-Mail: schulberatung@essen.de

- **Şêwirmendiya destpêkê ji bo zarok û ciwanên nû koçkirî Demjimêrên Bajarê Essen, navenda entegrasyona şaredariyê**
Geibelstraße 1, 45128 Essen
Telefon: +49 201 88-88474
E-Mail: seb@interkulturell.essen.de

Gelo hûn şêwirîna kesane dixwazin an hîn pirsên we yê ne-bersivandî hene?
Hûn dikarin hemû agahiyên derbarê saetên şêwirînê û çêkirina rûniştinan (randevû) de li ser malpera me bibînin: **www.essen.de/KI**

Şêwirîna destpêkê ya dibistanê/çêkirina rûniştinan û saetên şêwirînê: Şêwirîna destpêkê ya dibistanê ji bo zarok û ciwanên nû koçberbûyî û dêûbav an jî xwediyên wan ên qanûnî: **www.essen.de/schulische-erstberatung**

Li wir hûn dikarin nêrîneke giştî û berfireh li ser pêşniyarên şêwirîna me û xizmetên me bistînin. Em di gelek waran de piştgiya we dikin – ji pirsên dibistanê û fersendên piştgiyê bigire heta digihêje projeyên me yê entegrasyonê.